

HBL : การเรียนรู้สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การศึกษาทุกระบบเป็นการจัดวางต้นทุนทางการพัฒนามนุษย์ในทุกด้าน ด้วยเหตุที่ว่า การศึกษาสามารถทำให้มนุษย์ “หลุดพ้น” จากสิ่งที่ไม่รู้จริง ให้กลายเป็นคนที่รู้และเข้าใจอะไรบางอย่างได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวขับเคลื่อนที่จะผลักดันให้มนุษย์เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้และรอบ ใให้มีจริยธรรมและอัตลักษณ์ตามที่สังคมนั้นๆต้องการหรือปรารถนา ซึ่งสิ่งนี้ คือ ความจริงสูงสุด (Ultimate reality) ของทุกสังคม

ฐานคติของ HBL

HBL มาจากคำเต็ม คือ Humanity- Based Learning เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยเติมเต็มให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (completed man) มากยิ่งขึ้น Humanity เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำ Humanization ซึ่ง คำว่า Humanization หมายถึงสภาวะการณ์ต่างๆที่ทำให้เป็นมนุษย์นั้นมีอัตลักษณ์และตัวตนที่สังคมต้องการและปรารถนา ทั้งนี้อาจต้องมีปัจจัยหลักและปัจจัยรองที่จะเป็นเส้นทางสู่เป้าหมายของการพัฒนาดังกล่าว

เพราะเหตุที่มนุษย์เป็นทรัพยากรของโลกที่มีคุณค่ายิ่ง ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม (holistic/whole-istic) ทั้งสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และทักษะเชิงสังคมให้สามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุขและสถาพร ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง คนในสังคมจะมีการปฏิบัติตนเพียงสองแบบ คือ You do what I do. และ You do what I say. จึงทำให้เกิดปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะนำไปสู่ความไม่ชัดเจนต่อการพัฒนาหากผู้คนในรัฐชาตินั้น ไม่มีความเข้าใจอย่างลุ่มลึก

ทำไมต้อง HBL

จากที่สังคมโลกให้ความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ (Human Development) มาเป็นระลอกยาวนานพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อถกเถียงกันอย่างมากว่า จะมีวิธีวิทยาใดที่จะทำให้ผู้เรียนในสถาบันการศึกษาต่างๆ เมื่อเขา/เธอสำเร็จออกจากสถาบันไปแล้วนั้น เป็นผู้ใหญ่อที่มีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมได้ ฉะนั้นสังคมจึงพยายามเสาะหาการเข้าถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และพยายามหาปัจจัยเกี่ยวพันที่จะเป็นเส้นเชื่อมโยงให้ การศึกษาประสบผลสำเร็จมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยเหตุนี้จึงต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำให้เกิดการเรียนรู้แบบ HBL ซึ่งผู้เขียนขออธิบายดังนี้

1 Technologies Change ปัจจัยทางการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี มนุษย์มีการเสพวัตถุนิยม บริโภคนิยม และเงินตรานิยม มากขึ้น ฉะนั้นความเป็น”มนุษย์” จึงถดถอยลงไป

2 Globality ปัจจัยด้านสถานะการณ์ความเป็น โลกาภิวัตน์อริยะ จากสภาพที่เป็นจริงของสังคมโลก ความแก่งแย่งในทุกๆด้าน เช่น ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการครอบครองแบบมองไม่เห็น (invisible engagement) รวมความทั้งความ โหดร้ายทารุณในเพื่อนมนุษย์ชาติด้วยกัน

3 Science of Teaching and Learning ปัจจัยด้านศาสตร์การสอนและการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการผนวกรวม และ ผสมกลมกลืน(integration) หลากๆ ศาสตร์เพื่อให้เป็นข้อความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปปรับเปลี่ยน ปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพที่ตนเองใช้ชีวิตอยู่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่นี้ ยังมีการเรียนการสอนที่เน้น เนื้อหาเป็นหลัก (content-based) ในสถานศึกษาหลายๆแห่ง ฉะนั้น จึงต้องเปลี่ยนเป็นการเรียนการสอนไปสู่การเน้น ความคิดรวบยอดเป็นหลัก(conceptual-based)

4 Human Being interest ปัจจัยด้านความสนใจในความเป็นมนุษย์ที่มีมากกว่าเดิม ด้วยทุกประเทศตระหนักถึง ทุนทางด้านสติปัญญา สันติภาพการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงต้องทำให้เกิดฐานคติเรื่องนี้ขึ้น

การเรียนรู้แบบ HBL

1 หลักสูตร ต้องมีการบรรจุกระบวนวิชา ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ เช่น วิชา International Education วิชา Multicultural Education และวิชา Peace Education ซึ่งวิชาลักษณะเหล่านี้ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึง ความแตกต่างทางชาติพรรณวรรณา

จะได้ลดความรุนแรงทั้งเชิง โครงสร้างและความรุนแรงโดยตรง รวมทั้งเป็นกระบวนการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น ในหน่วยย่อยก่อน “ Peace in Mind ,Peace in Action and Peace for All.”

2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจและตระหนักถึงความเป็นพลเมืองที่ดีของรัฐ ก่อน แบ่งการทำงานของผู้เรียนโดยเรียนแบบ “การคิดแบบรวมองค์และองค์รวม” กล่าวคือ

ผู้เรียนจะต้องเตรียมแบบทั้งความร่วมมือ และ ทำงานเดี่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างถูกต้อง มีการเรียนเชิงวิพากษ์จากเหตุการณ์ต่างๆที่มนุษย์ได้ทำไว้ทั้งในสิ่งที่ดีและไม่มี ผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน แล้วผู้สอนต้องชี้แนะ โดยให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างลุ่มลึก มีการเรียนรู้แบบ Mind creation สร้างฐานคิดด้วยจิตที่งดงาม จะเป็นการนำไปสู่การมีวิธีคิดที่ถูกต้อง และเข้าใจในความแตกต่างในบริบทของสังคมได้ดีขึ้น

3 การวัดและประเมินผล เน้นการวัดทั้งสามตัวชี้วัดคือ KAP ความรู้ คุณลักษณะและการแสดงออก (Knowledge, Attributes and Performance) ผู้เรียนจะต้องแสดงฐานคิดของตนเองเกี่ยวกับการแก้ไขเหตุการณ์ต่างๆที่เป็นความหายนะของโลก พร้อมแสดงแนวทางแก้ไข

บทสรุป

HBL คือการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมทั้งมีจิตวิญญาณที่งดงามอันจะส่งผลต่อการแสดงออกที่เอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และสุดท้ายก็จะกลายเป็นสันติภาพของสังคมที่แท้จริง การจัดการเรียนรู้แบบนี้ก็จะสามารถเรียกได้ว่า HBL: แนวการเรียนรู้สู่มนุษยชาติโดยรวม

ธงชัย สมบูรณ์